

Sygn. I C 729/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Krzyżanowska

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2022 r. w Słupsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko K. M.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego K. M. na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. 200.946,58 zł (dwieście tysięcy dziewięćset czterdzieści sześć złotych i pięćdziesiąt osiem groszy) wraz z odsetkami umownymi od kwoty 169.873,87 zł (sto sześćdziesiąt dziewięć tysięcy osiemset siedemdziesiąt trzy złote i osiemdziesiąt siedem groszy) w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 10.05.2019 r. do dnia zapłaty
- nie obciąża pozwanego kosztami postępowania
- przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku na rzecz radcy prawnego M. K. kwotę 7200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu oraz kwotę 44 zł (czterdzieści cztery złote) tytułem zwrotu poniesionych wydatków.

Sygn. I C 729/20

UZASADNIENIE

pkt. 1 i 3 wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku z 8 lipca 2022 r.

Powód (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. w pozwie skierowanym przeciwko K. M. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, że pozwany ma zapłacić na rzecz powoda kwotę 200 946,58 zł, w tym 169 873,87 zł należności głównej z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 10 maja 2019 r. do dnia zapłaty i 31 072,71 zł odsetek umownych naliczonych do dnia 9 maja 2019 r. do dnia zapłaty. Powód wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Na uzasadnienie powód podał, że roszczenie wywodzi z zawartej z pozwanym w dniu 5 września 2016 r. umowy kredytu. Pozwany nie wywiązał się z zawartej umowy, toteż powodowy bank wypowiedział ją, co spowodowało powstanie wymagalnego zadłużenia w wysokości wskazanej w pozwie. Powód wskazał, że zadłużenie z tytułu należności głównej stało się wymagalne 20 kwietnia 2018 r.

Nakazem zapłaty wydanym 22 maja 2019 r. w postępowaniu upominawczym, sygn. (...), Sąd Rejonowy (...) w L. orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Od powyższego nakazu pozwany złożył sprzeciw, w którym nie wskazał żadnych twierdzeń i dowodów. Na skutek wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty utracił moc, a sprawa została przekazana do rozpoznania tutejszemu sądowi zgodnie z właściwością ogólną. W piśmie z 13 lipca 2019 r., stanowiącym zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego (...) w L. odrzucające skargę pozwanego na postanowienie w przedmiocie rozpoznania sprawy do Sądu Okręgowego w Słupsku, pozwany wskazał, że kwestionuje sposób wyliczenia aktualnego zadłużenia.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw doprecyzował stanowisko w zakresie odsetek umownych wskazując na zmiany wysokości stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i podtrzymał stanowisko zawarte w pozwie.

Zarządzeniem z 28 sierpnia 2020 r. określono pozwanemu termin 10 dni na złożenie ostatecznych argumentów, zarzutów i wniosków dowodowych pod rygorem zwrotu i pominięcia. W odpowiedzi na powyższe pozwany złożył pismo, w którym podniósł zarzut dotyczący braku parafowania umowy, jednak z uwagi że pismo zostało złożone po terminie, w formie mailowej to zarządzeniem z 7 października 2020 r. zostało ono pozwanemu zwrócone.

Na rozprawie w dniu 14 grudnia 2020 r., określono stronie pozwanej termin 14 dni na przedstawienie argumentacji w zakresie zarzutu zawartego w piśmie z 13 lipca 2019 r. tj. w zakresie zakwestionowanego sposobu wyliczenia aktualnego zadłużenia, pod rygorem zwrotu i pominięcia. Pismem z 4 stycznia 2021 r. pozwany zwrócił się o przedłużenie terminu na przedłożenie stosownych dokumentów. W określonym terminie pozwany przedłożył jedynie dokumentację dotyczącą leczenia.

Na rozprawie 1 lutego 2021 r. określono stronom termin 14 dni na przedstawienie dowodów i wniosków dowodowych w zakresie podnoszonej argumentacji, w tym w szczególności jeżeli chodzi o pozwanego dotyczącej jego stanu zdrowia w dniu zawarcia umowy oraz wniosków dowodowych dotyczących wadliwego wyliczenia zadłużenia. Wobec ustanowienia dla pozwanego pełnomocnika z urzędu, określono pełnomocnikowi przedstawienie ostatecznej argumentacji w zakresie złożonych przez pozwanego w terminie zarzutów i zgłoszenie ostatecznych wniosków dowodowych pod rygorem zwrotu i pominięcia.

W piśmie procesowym z 29 kwietnia 2021 r. pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz pozwanego. Podniósł, że pozwany nie zaprzecza, że w dniu 5 września 2016 r. podpisał umowę o kredyt na kwotę 190.000 zł z okresem kredytowania wynoszącym 96 miesięcy, jednakże w chwili zawierania umowy znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażeni woli z uwagi na rozpoznaną u pozwanego chorobę afektywną dwubiegunową. Dodatkowo podniósł, że powód nie wykazał w dostatecznym stopniu, że strony zawarły umowę o kredytu o treści, z której powód wywodzi swoje roszczenie, gdyż dołączona do pozwu umowa o kredyt na pięciu stronach nie została parafowana przez pozwanego.

Strona powodowa podtrzymywała dotychczasowe żądanie i twierdzenia w zakresie zarzutu wadliwego wyliczenia kwoty roszczenia, zaś odnośnie stanu zdrowia podnosiła, że przedstawionych dowodów nie wynika, by w chwili zawierania umowy pozwany był w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji, czy wyrażenie woli, a także by miał ograniczoną zdolność do postrzegania rzeczywistości, logicznego rozumowania oraz podejmowania decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z K. M. w dniu 5 września 2016 r. umowę kredytu gotówkowego o nr (...) przeznaczonego na konsolidację zadłużenia w kwocie 190.000,00 zł, na okres kredytowania wynoszący 96 miesięcy, szczegółowo określony w planie spłaty stanowiącym integralną część umowy.

bezsporne, nadto umowa k.66-69, plan spłat k. 74-75

Kwota kredytu została przelana zgodnie z postanowieniami umowy.

bezsporne, nadto dowód: potwierdzenie uruchomienia kredytu k. 77, zestawienie operacji k. 78

Pozwany nie wywiązywał się z warunków zawartych w umowie kredytu, toteż powód, wezwał pozwanego do zapłaty zaległości informując jednocześnie o możliwości restrukturyzacji, a wobec braku spłaty w określonym terminie 14 dni, wypowiedział skutecznie powyższą umowę.

bezsporne, nadto pismo z 13 lutego 2018 r. k. 79, wydruk z systemu E. Poczty Polskiej S.A. k. 80-81, pismo z 13 marca 2018 r. wraz z dowodem doręczenia k. 82-83, historia operacji na kontrakcie kredytowym k. 84-85

Na dzień 10 maja 2019 r. z tytułu zawartej umowy kredytu z 5 września 2016 r. figuruje w księgach banku wymagalne zadłużenie w kwocie 200.946,58 zł, na które składają się należność główna w wysokości 169873,87 zł oraz odsetki umowne w kwocie 31 072,71 zł

dowód: wyciąg z ksiąg bankowych nr (...) k. 71

U K. M. zdiagnozowana została w 2017 r. choroba afektywna dwubiegunowa. W dacie zawarcia spornej umowy kredytu K. M. nie znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Brak jest podstaw do stwierdzenia, że nie obejmował świadomością treści złożonego oświadczenia woli lub że ewentualne deficyty w stanie psychicznym pozwanego miały wpływ na stan świadomości w dacie zawierania umowy kredytowej. Brak jest jakichkolwiek przesłanek do uznania, że pozwany w dacie 6 września 2016 r. znajdował się w epizodzie maniakalnym. Sam fakt zdiagnozowania wcześniej choroby alkoholowej jest niewystarczający do uznania, że nie był on w stanie podejmować decyzji świadomie i swobodnie.

dowód: opinia sądowa psychiatryczno - psychologiczna k. 263-266, opinia sądowa psychiatryczno-psychologiczna uzupełniająca k. 337-338

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Podstawę dochodzonego od pozwanego roszczenia stanowił art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, zgodnie z którym przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zgodnie z powyższym przepisem na powódzie ciążył obowiązek przekazania pozwanemu określonej kwoty, na pozwanym zaś spoczywało zobowiązanie zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W niniejszej sprawie fakt zawarcia przez strony umowy kredytu i rzeczywistego go udzielenia pozwanemu, jak i zaprzestanie przez pozwanego spłacania kredytu oraz skuteczne jego wypowiedzenie pozwanemu nie budził wątpliwości.

Spór wyznaczony treścią sprzeciwu pozwanego od nakazu zapłaty, sprowadzał się do rozważenia kwestii związanych z podniesionymi przez pozwanego zarzutami, przy czym należało tu mieć na uwadze, że proces cywilny jest procesem kontradyktoryjnym, a strony tego procesu obciążają nakazy z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. oraz art. 167 k.p.c. W niniejszej sprawie jest to tyle istotne, że jedynymi zarzutami jakie zostały skutecznie (bo w określonym terminie) podniesione, były te, dotyczące wadliwego wyliczenia zadłużenia oraz stanu zdrowia pozwanego na dzień zawarcia umowy. Jeśli zaś chodzi o zarzut nieważności umowy z uwagi na brak jej parafowania przez pozwanego, to został on złożony po terminie, a nadto w formie mailowej toteż zarządzeniem z 21 października 2020 r. pismo zostało pozwanemu zwrócone.

Rzeczą pozwanego w niniejszej sprawie było zatem przedstawienie argumentacji i wniosków dowodowych w zakresie złożonych w terminie zarzutów, co sąd w toku procesu wyraźnie pozwanemu sygnalizował i umożliwiał, a czemu pozwany, mimo wsparcie zawodowego pełnomocnika, nie sprostał, kładąc główny nacisk, obok sytuacji zdrowotnej pozwanego, na kwestię braku parafowania umowy przez pozwanego, co z przyczyn wskazanych powyżej nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Nadto należy zauważyć, że pozwany nie wskazał w toku postępowania że poszczególne zapisy umowy były inne niż złożone przez powoda. Nie złożył swojego egzemplarza umowy, choć go otrzymał. Nie sposób z tego rodzaju głoślośnych twierdzeń wywieść nieważności umowy nawet gdyby zarzuty te podniesione zostały w określonym terminie. Umowa została z pewnością zawarta i podpisana przez pozwanego, co potwierdził. Jego niekwestionowany podpis znajduje się także pod harmonogramem. Brak zaparafowania poszczególnych stron umowy nie wpływa natomiast sam przez się na jej ważność.

Odnosnie nieważności umowy w uwagi na istnienie wady oświadczenia woli w postaci braku świadomości lub swobody, podkreślić należy, że zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Ustawodawca przyjął, że aby czynność prawna była skuteczna, musi być podjęta świadomie i swobodnie, czyli aby składający oświadczenie woli miał rozeznanie, jaki skutek chce osiągnąć przez swoje działanie, oraz aby miał możliwość realizacji swej woli. Podkreślenia przy tym wymaga, że zaburzenie czynności psychicznych, o jakim mowa w art. 82 k.c., należy oceniać wyłącznie na moment składania przez daną osobę oświadczenia woli, natomiast nie w odniesieniu do dłuższego okresu.

Opiniujący w sprawie biegli psychiatra i psycholog, opierając się na materiale dowodowym przedstawionym przez pozwanego, tak w opinii podstawowej jak i uzupełniającej byli zgodni co do tego, że brak jest podstaw do stwierdzenia, by w dniu zawarcia umowy kredytu, tj. 5 września 2016 r. pozwany znajdował się w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli, jak i by nie obejmował świadomością treści złożonego oświadczenia woli lub by ewentualne deficyty w stanie psychicznym pozwanego miały wpływ na stan świadomości w dacie zawierania umowy kredytowej. Biegli wskazali, że z przedstawionej przez pozwanego dokumentacji medycznej wynika, że pomiędzy rokiem 1992 a 2017 pozwany nie był hospitalizowany psychiatrycznie. Wprawdzie w latach 2011-2014 pozwany zgłaszał się na wizyty do poradni zdrowia psychicznego, niemniej z dokumentacji medycznej nie wynika, by wówczas występowały u pozwanego objawy choroby afektywnej dwubiegunowej. Brak jest też wzmianki, by pozwany leczył się farmakologicznie oraz by przebywał na zwolnieniu lekarskim. Diagnoza choroby afektywnej dwubiegunowej pojawiła się dopiero w 2017 r. Nadto opisywane epizody to epizody o natężeniu łagodnym lub umiarkowanym. Brak jest opisów epizodów maniakałnych. Biegli podkreślili, że w dacie zawarcia umowy pozwany nie leczył się psychiatrycznie ani nie korzystał z pomocy psychologicznej. Ustosunkowując się do zarzutów pozwanego biegli wyjaśnili, że stan psychiczny pozwanego w latach 1992 i 2001 nie ma wpływu na ocenę stanu psychicznego w roku 2016, stanowczo podkreślając, że brak jest jakichkolwiek przesłanek do uznania, że w dacie zawarcia spornej umowy kredytu pozwany znajdował się w epizodzie maniakałnym. Z kolei sam fakt zdiagnozowania wcześniej choroby alkoholowej jest niewystarczający do uznania, że nie był on w stanie podejmować decyzji świadomie i swobodnie. Biegli wyjaśnili przy tym, że „nieracjonalne decyzje” mogą podejmować również osoby bez zdiagnozowanych chorób czy zaburzeń psychicznych i sam ten fakt nie znosi ich zdolności do oceny tych decyzji, z kolei cytowany „stan euforii” odnosi się do lat 2010-2013.

Przedmiotowe opinie biegłych są pełne, jasne i wewnętrznie spójne. Sporządzone zostały przez osoby dysponujące fachową wiedzą i doświadczeniem zawodowym, w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie. Biegli wskazali w oparciu o jakie dane z akt sprawy i z dokumentacji lekarskiej dokonali istotnych dla wydania opinii ustaleń, w oparciu o które doszli do sformułowanych w opiniach kategoriycznych wniosków. W związku z tym opinie biegłych stanowiły podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych w zakresie stanu pozwanego w chwili zawarcia spornej umowy kredytowej.

Sąd pominął wniosek dowodowy pozwanego z 21 stycznia 2022 r. o dopuszczenie dowodu z dokumentacji medycznej oraz o uzupełnienie opinii sądowo-psychiatrycznej w oparciu o tę dokumentację jako spóźniony, a nadto z uwagi na niezłączenie wnioskowanej dokumentacji medycznej przy jednoczesnym braku podstaw, by sąd występował o dokumenty, które są dostępne dla pozwanego.

Podsumowując, przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dawało podstaw do podzielenia twierdzeń pozwanego, że zaszły przesłanki z art. 82 k.c., prowadzące do nieważności zawartej umowy kredytowej.

Bezasadny jest także zarzut pozwanego odnoszący się do niewłaściwego sposobu wyliczenia aktualnego zadłużenia. Pozwany nie poparł tego zarzutu żadnymi argumentami i wnioskami dowodowymi pozwalającymi na jego weryfikację. Nie wskazał nawet jakie zarzuty ma do wyliczeń powoda uniemożliwiając w istocie przeprowadzenie na tę okoliczność postępowania dowodowego, czy rzeczowe ustosunkowanie się powoda. Jednocześnie pozwany nie kwestionował istnienia w stosunku do powoda wymagalnego zadłużenia. Niewątpliwie więc na pozwanym ciąży obowiązek zwrotu niespłaconego kredytu.

Powód, przedstawił dokumenty świadczące o wymagalności roszczenia oraz o jego wysokości, w tym w szczególności plan spłat, wezwanie do zapłaty, wypowiedzenie umowy, historie operacji na kontrakcie kredytowym, wyciąg z ksiąg banku. Pozwany nie odniósł się do tych dokumentów, nie doprecyzował w czym konkretni upatruje wadliwości wyliczenia dochodzonej wierzytelności. W tej sytuacji Sąd uznał, że brak jest podstaw do kwestionowania wysokości zadłużenia wskazanego przez powoda. To na pozwanym spoczywał bowiem ciężar ustosunkowania się do złożonych dokumentów i podniesienia konkretnych zarzutów. Takie zarzuty nie zostały przez pozwanego złożone. Poprzestanie przez pozwanego na ogólnikowym stwierdzeniu, że kwestionuje sposób wyliczenia aktualnego zadłużenia, nie prowadzi samo przez się do podważenia podnoszonych przez powoda twierdzeń i przytoczonych na ich poparcie dowodów. W tej sytuacji uznać należało, że powód wykazał i uzasadnił wysokość dochodzonego roszczenia.

W konsekwencji powyższych rozważań, sąd, na podstawie art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, uznał roszczenie powoda za zasadne i orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O odsetkach umownych za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 k.c.

W pkt. 3 wyroku przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku na rzecz pełnomocnika reprezentującego pozwanego z urzędu kwotę koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu obejmujące opłatę w wysokości 7200 zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług oraz wydatki w wysokości 44 zł (§ 2 w zw. § 4 ust. 1 i 3 i § 8 pkt. 7 rozporządzenia z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, t.j. Dz.U. 2019.68 ze zm.).